

Strömsunds kommun

Grundläggande granskning av Socialnämnden 2020

Building a better
working world

Innehåll

1. Sammanfattning	2
2. Inledning	3
2.1. Bakgrund och syfte.....	3
2.2. Syfte, revisionsfrågor och avgränsning.....	3
2.3. Revisionskriterier.....	3
2.4. Genomförande	4
3. Kommunens styrmodell.....	5
4. Granskningsresultat	2
4.1. Nämndens styrning av verksamhet och ekonomi	2
4.2. Uppföljning och måluppfyllelse	3
4.3. Intern kontroll	4
5. Sammanfattande bedömning	6
Bilaga 1: Källförteckning	7

1. Sammanfattning

Kommunrevisionens uppgift är att ge kommunfullmäktige underlag till den årliga ansvarsprövningen. Enligt kommunallagen 12 kap. 1 § ska revisorerna årligen granska all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområden i den omfattning som följer av God revisionsred. Denna grundläggande granskning är en del av den årliga granskningen.

Enligt God revisionsred är den grundläggande granskningen inriktad på att översiktligt bedöma måluppfyllelsen samt om styrelse eller nämnd har en tillräcklig styrning och kontroll för att leva upp till mål, beslut och föreskrifter. Granskningen har till sin omfattning varit av översiktlig karaktär.

Utifrån vår översiktliga granskning av socialnämnden bedömer vi att nämnden har en tillräcklig styrning av verksamheten. Vi bedömer att nämnden har en tillräcklig styrning av ekonomi, avseende följsamheten mot fullmäktiges direktiv. Dock har inte nämndens åtgärder varit tillräckliga för att uppnå en budget i balans. Vi bedömer därför att nämnden inte uppnår måluppfyllelse för ekonomi. Vi bedömer att nämnden delvis uppnår måluppfyllelse för verksamheten. Nämndens interna kontroll bedömer vi som tillräcklig.

För vår sammanfattande bedömning och rekommendationer, se avsnitt 5.

2. Inledning

2.1. Bakgrund och syfte

Kommunrevisionens uppgift är att ge kommunfullmäktige underlag till den årliga ansvarsprövningen. Enligt kommunallagen 12 kap. 1 § ska revisorerna årligen granska all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområden i den omfattning som följer av God revisionsord. Denna grundläggande granskning är en del av den årliga granskningen. Styrelse och nämnders ansvar för verksamheten regleras bl.a. i kommunallagen 6 kap. Där framgår att nämnderna ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige bestämt, att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

Enligt God revisionsord 2018 ska den grundläggande granskningen innehålla:

- ▶ Granskning av måluppfyllelse.
- ▶ Granskning av styrning och intern kontroll.

Granskningen är inriktad på att översiktligt bedöma måluppfyllelsen samt om styrelse eller nämnd har en tillräcklig styrning och kontroll för att leva upp till mål, beslut och föreskrifter.

Granskningen har sin utgångspunkt i God revisionsord, samt risker som framkommit i revisorernas risk- och väsentlighetsanalys 2020.

2.2. Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Syftet med granskningen är att ge revisorerna underlag för ansvarsprövningen genom att översiktligt granska all verksamhet i enlighet med kommunallagen och God revisionsord. Den grundläggande granskningen syftar till att besvara följande revisionsfrågor:

- ▶ Har nämnden en tillräcklig styrning av verksamhet och ekonomi?
- ▶ När nämnden måluppfyllelse för verksamhet och ekonomi?
- ▶ Har nämnden en tillräcklig kontroll över verksamhet och ekonomi?

Granskningen avser socialnämnden. I tid avgränsas granskningen huvudsakligen till verksamhetsår 2020.

2.3. Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses bedömningsgrunder som används i granskningen som utgångspunkt för analys, bedömningar och slutsatser. Revisionskriterierna kan hämtas ifrån lagar och förarbeten eller interna regelverk, policys och fullmäktigebeslut. Kriterier kan också ha sin grund i jämförbar praxis eller erkänd teoribildning.

I denna granskning utgörs de huvudsakliga revisionskriterierna av:

- ▶ Kommunallagen
- ▶ God revisionsord 2018
- ▶ Kommunfullmäktiges mål och uppdrag
- ▶ Riktlinjer för ekonomisk process – budget, mål och uppföljning

- ▶ Riktlinjer för intern kontroll

2.4. Genomförande

Granskningen har genomförts genom löpande insamling av information som styrker nämndens styrning och kontroll (tex. nämndernas protokoll, mål- och budgetdokument, ekonomi- och verksamhetsrapporter, tertialrapporter, bokslut).

3. Kommunens styrmodell

Strömsunds kommuns process för styrning och ledning beskrivs i *Riktlinjer för ekonomisk process – budget, mål och uppföljning*, antaget av fullmäktige år 2014.

Året före verksamhetsåret beslutar fullmäktige om mål och budget för kommunens verksamhet kommande kalenderår och de två följande kalenderåren. Nämnderna ska ta fram mål och budget för kommande verksamhetsår. Nämnderna väljer ut ett begränsat antal mål som ska redovisas till fullmäktige. Valda mål redovisas som inriktningsmål med mätbara effektmål.

Fullmäktiges beslutade övergripande mål för år 2020 är:

- ▶ Fortsatt god ekonomisk hushållning
- ▶ Utvecklad samverkan med näringslivet
- ▶ Attraktiv kommun med hög livskvalitet
- ▶ Motverka ungdomsarbetslöshet
- ▶ Utveckling av framtidens skola
- ▶ Fortsatt satsning på arbetsmiljö- och folkhälsofrågor
- ▶ Insatser för klimatanpassning och miljöförbättringar
- ▶ Utvecklad dialog med kommuninvånarna
- ▶ Integration av nya kommuninvånare
- ▶ Ökad jämställdhet och tillgänglighet

Under året ska styrelse och nämnder följa upp verksamhet och ekonomi i månads- och tertialrapporter.

- ▶ I granskningen har det framkommit att kommunstyrelsen i juni 2015 beslutat att månadsprognoser endast behöver upprättas för februari, april, augusti och oktober. Styrelsen har dock inte föreslagit fullmäktige att revidera sina Riktlinjer för ekonomisk process – budget, mål och uppföljning. Enligt fullmäktiges riktlinjer ska månadsprognoser upprättas för samtliga månader bortsett från januari, juni och juli. Vid befarad avvikelse från budgetramar ska nämnden vidta åtgärder.
- ▶ Tertialuppföljning görs per sista april och sista augusti. I tertialuppföljningen ska nämnderna utöver verksamhetsprognosen även redovisa måluppfyllelsen.
- ▶ Efter årets slut ska nämndens ordförande efter anvisningar från KLF lämna in redovisning av måluppfyllelse, verksamhetsberättelser och annat underlag som krävs.

I *Riktlinjer till reglemente för intern kontroll* beskrivs hur nämnderna ska säkerställa en tillräcklig intern kontroll. Nämnden ska under kvartal 4 året innan verksamhetsåret anta en internkontrollplan. Innan den interna kontrollplanen upprättas ska en risk- och konsekvensanalys upprättas. Analysen ska ligga som grund för var val av processer att kontrollera i internkontrollplanen. Den interna kontrollplanen ska som minimum omfatta:

- ▶ Vilken process/rutin/system som ska följas upp
- ▶ Vilka moment som ska kontrolleras
- ▶ Vilken funktion som ansvarar för att utföra kontrollen
- ▶ Omfattningen på uppföljningen
- ▶ Metod för utvärdering
- ▶ Till vem uppföljningen ska rapporteras och när

Efter årets slut ansvarar nämnden för att sammanställa resultatet från genomförda kontroller i en rapport och vidta nödvändiga åtgärder. Rapporten ska innehålla information om omfattningen av genomförd granskning, utfallet och eventuella vidtagna åtgärder.

4. Granskningsresultat

4.1. Nämndens styrning av verksamhet och ekonomi

4.1.1. Iakttagelser

Vi har översiktligt granskat nämndens styrning av verksamhet och ekonomi baserat på efterlevnaden av fullmäktiges Riktlinjer för ekonomisk process och kommunallagen.

Kontrollpunkt	Iakttagelse	Kommentar
Styrning av verksamhet		
Beslutat om inriktningsmål för den egna nämnden utifrån fullmäktiges riktlinjer.	✓	Socialnämnden har i oktober 2019 beslutat att fastställa 18 mål för nämndens verksamhet. Nämnden beslutade att sex av målen ska redovisas till fullmäktige. Se vilka under tabellen.
Beslutat om effektmål som är mätbara.	✓	Socialnämnden har uppsatta mätbara målvärden för samtliga av nämndens mål.
Beslutat om styrande dokument för att utföra sitt uppdrag enligt reglemente och mål	✓	Socialnämnden har fattat ett flertal styrande beslut under år 2020, exempelvis antagit reviderade riktlinjer för familjehemsersättning (januari), fastställt en handlingsplan mot våld i nära relationer (januari) och en handlingsplan för att öka tillgängligheten (mars).
Styrning av ekonomi		
Nämnden har upprättat en internbudget för innevarande år inom tilldelad ram.	✓	Nämnden har i oktober 2019 antagit en internbudget på totalt 342 831 tkr, vilket är inom av fullmäktige beviljade ram.

✓ = ingen eller oväsentlig avvikelse, ◻ = viss avvikelse, ✗ = väsentlig avvikelse

Socialnämnden har totalt 18 mål för sin verksamhet under år 2020. Till höger är nämndens beslutade mål som ska redovisas till kommunfullmäktige.

I tabellen framgår att samtliga av nämndens effektmål är formulerade så att de blir mätbara. Även nämndens övriga mål

Inriktningsmål 2020	Effektmål 2020
Fortsatt god ekonomisk hushållning.	Kostnaden per planerad timme inom hemtjänsten i kommunen ska minska i förhållande till kostnaden 2019.
Verksamheten bedrivs med god kvalitet.	Nattfasta för kvinnor och män i särskilt boende ska i medeltal vara max 11 timmar. Kvinnor och män inom kommunens egna dagverksamheter för funktionsnedsatta erbjuds årligen att prova på annan sysselsättning än den de vanligen deltar i.
Verksamheten bedrivs på ett tryggt och säkert sätt.	80 procent av personer 65 år och äldre i palliativ vård smärtskattas under sista levnadsveckan. 80 procent av närstående till avlidna 65 år och äldre har erbjudits eftersamtal. 80 procent av kvinnor och män med insatser inom arbetsmarknadsenheten har en individuell handlingsplan inom tre veckor.

Socialnämndens inriktnings- och effektmål 2020. Källa: Kommunens budgethäfte 2020.

som inte ska redovisas till fullmäktige är uppställda mot ett målvärde och blir därmed mätbara.

4.2. Uppföljning och måluppfyllelse

Vi har översiktligt granskat nämndens uppföljning och måluppfyllelse. Granskningen utgår från fullmäktiges Riktlinjer för ekonomisk process och kommunallagen. Nämndens måluppfyllelse utgår från nämndens mätbara indikatorer och målvärden.

4.2.1. Iakttagelser

Kontrollpunkt	Iakttagelse	Kommentar
Uppföljning av verksamhet och ekonomi		
Nämnden har följt upp ekonomin i månadsrapporter enligt riktlinjerna innehållande en ekonomisk prognos för årets utfall.	✓	Nämnden har följt upp ekonomin i verksamhetsprognoser för februari, april, augusti, och oktober.
Nämnden har följt upp verksamhet, måluppfyllelse och ekonomi i tertialrapporter för april resp. augusti i enlighet med kommunens riktlinjer.	✓	Nämnden har följt upp verksamhet och ekonomi i tertialrapport och särskild uppföljning av nämndens mål för april respektive augusti.
Nämnden har följt upp verksamhet och ekonomi i en årsredovisning i enlighet med kommunens riktlinjer.	✓	Nämnden har i februari 2021 följt upp verksamhet och ekonomi i en bokslutsrapport för 2020.
Måluppfyllelse		
Nämndens mål för verksamheten är uppfyllda.	—	Av nämndens totalt 18 effektmål är 10 mål uppfyllda, 2 mål är delvis uppfyllda och 6 mål är inte uppfyllda. Av de sex mål som ska redovisas till fullmäktige är två uppfyllda och fyra inte uppfyllda.
Nämnden har bedrivit verksamheten inom tilldelad ram	✗	Nämnden redovisar ett underskott mot budget på totalt 23,5 mnkr.
Nämnden har vidtagit åtgärder vid prognos om missad måluppfyllelse (verksamhet och ekonomi)	—	Ja nämnden har vidtagit åtgärder och beslutat om en genomlysning av IFO vid prognos om budgetunderskott. Dock var inte åtgärderna tillräckliga för att komma tillrätta med budgetunderskottet under år 2020. Se utförligare beskrivning nedan. Vidare har nämnden i samband med uppföljning av nämndens mål begärt en kompletterande analys från förvaltningen gällande

		att fler män än kvinnor söker stöd för sitt missbruk/beroende.
--	--	--

✓ = ingen eller oväsentlig avvikelse, ◻ = viss avvikelse, ✗ = väsentlig avvikelse

Socialnämndens ekonomiska situation under året

Nämnden prognostiserade ett underskott på 19,5 mnkr i februari, varav 17,8 mnkr var hänförligt till individ och familjeomsorgen (IFO). Underskottet förklaras av ökade kostnader för försörjningsstöd då en hög andel av invånarna får sin försörjning genom ekonomiskt bistånd. Vidare så överstiger placeringskostnader för barn, unga och vuxna budget. I rapporten beskrivs att verksamheten arbetar aktivt för att hjälpa individer att hitta andra möjligheter till försörjning samt att öppenvården försöker förebygga placeringar genom öppna insatser på hemorten.

I april prognostiserade nämnden ett underskott mot budget med 26,1 mnkr, varav IFO står för 19,2 mnkr. Socialnämnden beslutade i samband med rapporteringen att ge Vård- och socialförvaltningen i uppdrag att genomföra en genomlysning av IFO och återkomma med en samlad analys för att minska kostnaderna. Vidare fick förvaltningen i uppdrag att se över möjligheterna att inom kommunen ordna bostad med särskild service LSS som passar de med större behov, vilket beräknas kunna reducera kostnaderna. I verksamhetsprognos per augusti var det totala prognostiserade underskottet 21,1 mnkr, varav IFO har ett underskott på 22,1 mnkr. I rapporten beskrivs att genomlysningen pågår.

I december har nämnden tagit del av genomlysningen som genomförts av konsulter i samverkan med en lokal styrgrupp. I genomlysningen lämnas ett antal förslag på åtgärder som nämnden gav förvaltningen att upprätta en handlingsplan utifrån.

Årets resultat blev ett budgetunderskott på 23,5 mnkr.

4.3. Intern kontroll

4.3.1. Iakttagelser

Vi har översiktligt granskat nämndens arbete med intern kontroll utifrån fullmäktiges riktlinjer för intern kontroll.

Kontrollpunkt	Iakttagelse	Kommentar
Internkontrollplan		
Nämnden har gjort en risk- och konsekvensanalys för att identifiera områden som kräver kontroll.	✓	Nämndens internkontrollplan innehåller bedömt riskvärde för respektive process utifrån en risk- och väsentlighetsbedömning.
Beslutat om en internkontrollplan utifrån risk- och konsekvensanalys.	✓	Nämnden beslutade i januari 2020 att anta en internkontrollplan för 2020 utifrån genomförd risk- och väsentlighetanalys.
Internkontrollplanen innehåller - Vilken process/rutin/system som ska följas upp - Vilka moment som ska kontrolleras - Vilken funktion som ansvarar för att utföra kontrollen	✓	Nämndens internkontrollplan innehåller vilka processer som ska kontrolleras, kontrollmoment, frekvens, metod och vem som är ansvarig för kontroll. Planen innehåller totalt 8 kontroller.

<ul style="list-style-type: none"> - Omfattningen på uppföljningen - Metod för utvärdering - Till vem uppföljningen ska rapporteras och när 		
Uppföljning och resultat av internkontrollplan		
Nämnden har följt upp resultatet av internkontrollplan.		Socialnämnden har under året följt upp resultatet av samtliga utförda kontroller.
Resultatet från utförda kontroller lever upp till kraven		Resultatet av genomförda kontroller varierar. Exempelvis visar kontroll av skyndsamt handläggning vid barnutredningar att andelen utredningar som överskrider 4 månader (54%) är fler än de som sker inom lagstadgad tid (46%).
Nämnden har vidtagit/utreder åtgärder vid eventuell avvikelse		<p>Nämnden har i samtliga fall godkänt förvaltningens förslag till åtgärder eller beslutat att ge förvaltningen i uppdrag att ta fram åtgärder.</p> <p>Nämnden beslutade exempelvis att ge förvaltningen i uppdrag att se över hur andra kommuner arbetar för att minska utredningstider i barnärenden.</p>

 = ingen eller oväsentlig avvikelse, = viss avvikelse, = väsentlig avvikelse

5. Sammanfattande bedömning

Utifrån vår översiktliga granskning av socialnämnden bedömer vi att nämnden har en tillräcklig styrning av verksamheten. Vi bedömer att nämnden har en tillräcklig styrning av ekonomi, avseende följsamheten mot fullmäktiges direktiv. Dock har inte nämndens åtgärder varit tillräckliga för att uppnå en budget i balans. Vi bedömer därför att nämnden inte uppnår måluppfyllelse för ekonomi. Vi bedömer att nämnden delvis uppnår måluppfyllelse för verksamheten. Nämndens interna kontroll bedömer vi som tillräcklig

Vår bedömning grundar sig på följande:

Revisionsfråga	Bedömning
Har nämnden en tillräcklig styrning av verksamhet och ekonomi?	<p>Vi bedömer att socialnämnden i allt väsentligt har en tillräcklig styrning av verksamhet och ekonomi när det gäller följsamhet mot fullmäktiges riktlinjer.</p> <p>Vi har i vår översiktliga granskning inte hittat några väsentliga avvikelser mot uppställda kontrollpunkter.</p>
Når nämnden måluppfyllelse för verksamhet och ekonomi?	<p>Vi bedömer att nämnden delvis når måluppfyllelse för verksamheten. Nämnden når inte måluppfyllelse för ekonomin.</p> <p>Vi grundar bedömningen på att nämnden uppnått 10 av 18 av nämndens effektmål. Av de mål som ska redovisas till fullmäktige är dock bara 2 av 6 mål uppfyllda. Vidare redovisar nämnden ett budgetunderskott på 23,5 mnkr.</p>
Har nämnden en tillräcklig kontroll över verksamhet och ekonomi?	<p>Vi bedömer att nämnden i stort har en tillräcklig intern kontroll.</p> <p>Vi bedömer att nämnden följer upp genomförda kontroller i internkontrollplan på ett utförligt sätt. Resultat av kontrollerna varierar men vi ser det som positivt att nämndens internkontrollplan fångar upp brister i verksamheten och att nämnden vidtar åtgärder.</p>

Utifrån granskningsresultatet rekommenderar vi att:

- ▶ Följ upp att beslutade åtgärder utifrån resultat i internkontrollplanen får avsedd effekt.
- ▶ Följ löpande upp arbetet med handlingsplan utifrån genomlysning av IFO.

Strömsund 12 mars 2021

David Larsson
Revisionskonsult, EY

PerÅke Brunström
Certifierad kommunal yrkesrevisor, EY

Bilaga 1: Källförteckning

Dokument:

- ▶ Nämndens protokoll 2019-2020
- ▶ Internkontrollplan 2020
- ▶ Uppföljning av utförda kontroller i internkontrollplan 2020
- ▶ Måluppföljning per april, maj, augusti och oktober 2020.
- ▶ Verksamhetsprognoser
- ▶ Nämndens bokslutsrapport 2020
- ▶ Målredovisning 2020